ԺԵ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3780 — 12/24 ՕԳՈՍՏՈՍ 1898 — 7 ՐԷՊԻԼ ԱԽԸՐ 1316 — ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

در علیه ده غلطه ده (آره‌ویلك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÈVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » » վեցամսեայ. 70 »
» » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրֆ.
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 գրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական գրաքաշարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻՆ ԴԷՄ

Բաւականական գանդատը չէ որ պիտի լսեցնենք այս անգամ, ըսելով մեր ծնողքներուն. «Ինչո՞ւ օտար վարժարան կը զրկէք ձեր տղաքը:» Այս գանդատը հայ ծնողքներէ շատերը անտարբեր կը թողու: Անոնցմէ ոմանք ուսերնին թօթուելով լռագիրը մէկ կողմ կը ձգեն: Ուրիշներ, երբ կը հանդիպին քեզի, կը մօտենան ու կ'ըսեն. «Եղբայր, օտար վարժարաններու դէմ կը գրէք, բայց ո՞ւր զրկենք մեր զաւակները: Դուք եթէ զաւակ ունենայիք, ո՞ր հայ վարժարանը պիտի զրկէիք:» Այս հարցումը քիչ մը մտածել կու տայ և մարդ կը վարանի պատասխանելու: Մեր աչքին կը ներկայանան ազգային վարժարանները, իրենց բոլոր պակասութիւններով, չէնքի և կազմակերպութեան թերիներով, անկայուն պիտանիներով որոնք թոյլ չեն տար ամբողջներուն՝ իրենց փափաքած բոլոր բարերարութիւնները մոյնել հոն: Ուստի առ այժմ մեզի եղած հարցումին չենք պատասխաներ, դէթ հրապարակաւ, և հաստատելով թէ մեր բարեկեցիկ ծնողքներու մեծ մասը օտար վարժարաններ կը զրկեն իրենց զաւակները,—իրողութիւն մը որ այնչափ կատարեալ է, որչափ ցաւալի, — կ'ուզենք քննել թէ այդ ծնողքները իրենց տղոց տրուած կրթութեան համար ունի՞ն հարկ եղած հոգատարութիւնը և փոյթ կը տանի՞ն որ գոնէ այդ օտար հաստատութեանց մէջ պահպանեն իրենց ցեղին յատկութիւնները, իրենց լեզուն և իրենց կրօնքը:

Ես գիտեմ օտար վարժարան մը, Պոլսոյ մէջ իսկ, ուր քառասունի մօտ հայ տղաք կրթութիւն կ'առնեն, և ուր հայ լեզուն բնաւ չ'աւանդուիր: Ի՞նչ անտարբերութիւն է այդ քառասուն ծնողքներու անտարբերութիւնը որ թոյլ կու տան իրենց զաւակները ունիլ լաւ դերմաներէն կամ ֆրանսերէն, և կարող չըլլալ երկու տող բան գրելու, պարզ նամակ մը, իրենց լեզուով: Իրենց մայրենի եկեղեցիին նկատմամբ ի՞նչ անղգայ ընթացք է այն որ կը ներէ իրենց՝ զաւակներնին տգէտ թողուլ հայ եկեղեցիի պատմութեան և մեր կրօնքին սկզբունքներուն, մինչ կը սորվին օտարինը:

Ուրիշ վարժարան մը գիտեմ, միշտ օտար, որուն ոմանք հայերէնի աւանդումը կամաւոր ըրած է հայ աշակերտներուն: Ամսական պզտիկ գումարով մը հայ տղան կրնայ սորվիլ հոն իր մայրենի լեզուն: Պիտի զարմանաք երբ ըսեմ թէ այդ վարժարանը յաճախող հայ աշակերտներուն մեծ մասը չ'ուզեր իր մայրենի լեզուն, որովհետև ծնողքները այդ բացառիկ գումարը չեն ուզեր վճարել: Այդ մէկ կամ երկու մէջիտիէն չի՞ կրնար աւելի օգտակար բանի մը յատկանալ, զոր օրինակ փետուրի մը որ Տիկինին դլխարկը պիտի զարդարէ, կամ իտալական օրէրէդի ներկայացման մը երեկոյթին երկու թիկնաթոռ դնելը՝ էֆէնտիին և հանըմին համար...:

Այդ վարժարաններէն ելլող մանչերը կամ աղջիկները,—աշխարհաքաղաքացիներ ըլլալու նախասահմանուած,—պիտի դան դժբաղդաբար ստուարացնել թիւը այն օտարացած Հայերուն, որոնց նմոյշներուն կը հանդիպինք, Պոլիս ալ, մեր հարուստներու դասակարգին մէջ: Զէ՞ք ճանչնար արդարեւ զարգացած հայ երիտասարդներ և կիներ, որոնք հայ ընկերութեան մէջ ֆրանսերէն միայն կը խօսին որովհետև հայերէն կ'ամչնան խօսելու, ազէկ չդիտնալնուն համար: Հաճոյք մընի է իրենց հետ խօսակցիլը այդ օտար լեզուով արուեստական կամ կրթական ամենանուրբ խնդիրներու վրայ, բայց երբ ֆրանսերէն չդիտցողի մը հետ ստիպուին հայերէն քանի մը բառ փոխանակել, յանկարծ կը կարծէք որ ձեր լուացարարուհին է որ ծպտած սալօն ելած է, կամ սա անկիւնի տիկինները որ ուրտէնկոթ հագած բակմեր է թիկնաթոռին վրայ. գաղափարներու տեսակէտով ալ, անոնց մտաւոր մակարդակէն վեր չեն ելլեր երբ հայերէն կը խօսին, քանի որ իրենց միտքը բացատրելու համար բառերը կը պակսին իրենց: Հայերէն թերթ չեն կարդար որովհետեւ չեն հասկնար,—և բարեբախտաբար իրենց մէջ կան անանկներ որ ցաւով կը խոստովանին դայս: Իսկ հայ մտաւոր և գրական կեանքին վրայ այնչափ բան միայն դիտեն որչափ մենք գիտենք Կուադէմալայի կամ Դուինդէնտի բնակիչներուն գրական կամ կրթական վիճակին վրայ:

Ո՞վ չէ տեսած այդ տիպարները հայ ընկերութեան մէջ և ո՞վ չի ցաւիր անոնց վրայ: Բայց մեր ծնողքներէն ոմանք այդ տեսակ կրթութիւն մըն է որ կու տան ահա իրենց զաւակներուն և այդ տեսակ անդամներ կը պատրաստեն ապագայ հայ ընկերութեան: Անոնք որ հանդիպած են հունդարացի կամ ռումանացի այն օտարախօս Հայերուն, որոնք իրենց ցեղային ծագումին յիշատակը միայն կը պահեն այսօր, չեն կրնար անտարբեր աչքով դիտել հայ ծնողքներէ ոմանց այս վարմունքը մայրենի լեզուին դէմ և արդար զայրոյթով մատնանիշ չընել դայն հանրային պարտաւանքին:

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

ԲՈՒՐԳԵՐԸ

Եգիպտական Սուլթանդակը դիտական աշխարհէն լուր մը կը բերէ մեզի, ինքնատիպ ու հետաքրքիր.

«Խեդիվական կառավարութիւնը պայմանագիր կնքած է ամերիկեան մեծ Տան մը հետ որ էլեկտրականութիւն արտադրող կայան մը պիտի հաստատէ Աստանի սահմանքներուն մօտ, Նեղոսի վրայ: Այս կայանը իր առաջ բերած ուժը պիտի հաղորդէ մինչեւ հարիւր մղոն հեռաւորութեամբ տեղ, և էլեկտրաշարժ ջրհաններու միջոցաւ պիտի շարժէ մեքենաներ որոնք՝ գետեղուելիք դաշտերու ուռղումը ապահովելով՝ միւսնոյն ատեն Բուրգերն ալ պիտի լուսաւորեն:»

Սփինքսը էլեկտրականութեամբ լուսաւորել. այս նորութիւնը միայն կը պակսէր՝ այդ պատմական հնութեան ու անոր հսկայ դրացիներուն, — Բուրգերուն, — հրապոյրը կորսնցնել տալու համար, որոնք ունին արդէն իրենց մօտ եւրոպական ոճով կառուցուած մեծ օթէլ մը, Մէնա Հաուզ, ու էլեկտրական թրամուէյի գծով մը հաղորդակցութեան մէջ դրուելու վրայ են Գահիրէի հետ:

Եթէ կայ տեղ մը որուն մօտենալու չէին «քաղաքակրթութեան բարիքները», ան ալ այդ աւազի մեծատարած դաշտն է որ անաղտուն կը յանդի, և ուր ամէն բան իր դարաւոր ու վայրի վիճակին մէջ թողուած էր դեռ մինչեւ տասը տարի առաջ. վրանարնակ պէտուիները մինչեւ իսկ հաշտ աչքով չէին նայեր պզտիկ չէնքի մը ուր կ'ապաստանէին երբեմն դրօսաշրջիկները, անապատի փոթորիկներէն պատրպարուելու համար: Օր մը հիւանդ ու հարուստ անգլիացի մը այնտեղ դիշերելու քմահաճոյքը կ'ունենայ. առտուն քիչ մը կաղդուրուած արթննալով, կը շարունակէ իր բնակութիւնը՝ շաբաթներով ու ամիսներով՝ մինչեւ որ կատարելագոյն կ'ապաքինի. բնութիւնն ալ իր քմահաճոյքը ունեցած էր, անապատի խորշակին ընծայելով առողջութիւն մը զոր Արլինոն որդին ի զուր փնտռած էր Ովկիանոսին վրայ: Եւ անդլիացին՝ կէս մը մարդասիրաբար ու կէս մը շահադիտութեամբ՝ կը դնէ այդ շէնքը ու յարակից հողերը և կառուցանել կու տայ շքեղ պանդոկ մը ուր ձմեռը կ'երթան կը բնակին թուխթերը, ինչպէս պտտեղ ամառը Սըմբըր-Բալէս: Սփինքսը, դինքը շրջապատող հազարաւոր տարիներու լռութիւնը խզուած կը տեսնէ հիմակ նուագահանդէսներով որ կը կազմակերպուին Մէնա-Հաուզի մէջ ու հանդիսատես կ'ըլլայ պարահանդէսներու որոնք չեն յիշեցներ բնաւ արաբական բացօթեայ պարերը: Զէ՞ք կարծեր որ այս աշխարհի բարքերը տարածուելով մինչեւ Բուրգերուն մօտ, անոնց վիհութենէն բան մը պակսեցնել տուած ըլլան: Եւ իրը թէ օթէլը բաւական չըլլար, հատարի ժողովուրդին համար ալ կը շինուի էլեկտրական թրամուէյը, յաջողելու համար երթեւեկի նահապետական եղանակին, էշերու վրայ հեծած հանդարտիկ գնացքը գեղացիներուն ու ճանրորդներուն, Բուրգերը տանող ծառուղիին երկայնութեամբ, իրիկնամուտին վերադառնալու համար քաղաք: Շատ չանցած, այս ալ պիտի անհետանայ ու Ղալաթիայէն Շիշլի երթալու պէս բան մը պիտի դառնայ այդ երթեւեկը:

Վերջին փաւէ մը կը մնար Բուրգերուն, իրենց դիշերային հոյակապ տեսքը լուսին լուսին տակ որ կը գգուէ անոնց վիթխարի գագաթը կամ անապատին մթութեան մէջտեղ, որ տիտանաձեւ ստուերներու երեւոյթը կուտայ անոնց. եւրոպական լոյսը կու գայ անոնց ձեռքէն խլել այս եզական հրապոյրն ալ, զոր բնութիւնը իր հաղարամեակ պտղաստութիւններուն մէջ չընծայեր ուրիշ տեղ. գիտնականները այս ալ չատ տեսան, ու կենցաղասէրներուն կը յաջողին զրկանք մըն ալ իրենք ընելու համար: Օրին մէկը թերեւս խորհին աւազի դաշտն ալ անհետացնել անոնց տտրուանէն, ընդարձակ լիճ մը կամ ուռղան մը բանալու համար անոր տեղ:

Գիտուն ուղեւորներն ու գիտնական քրոնիկագիրները անուշտ տարբեր տեսակէտով պիտի դիտեն ու նկարագրեն Աստանի սահմաններուն շահագործումը՝ էլեկտրական հոսանքներու արտադրութեան համար՝ ու պիտի ծափահարեն. վերջին խօսքը իրենցն է. բայց անոնք որ պարզապէս հետաքրքիր ճամբորդի աչքով գացած են ու կ'երթան տեսնել «աշխարհի եօթը հրաշալիքներէն» մէկը, դիժդոհ ու հմայեալ պիտի մնան պանդոկները ու հանրակառքեր գանելով Բուրգերուն տտրուտը, ու էլեկտրական կոնթեղներ անոնց գագաթը:

Տ. Ա.

ԱՄՈՒՄՆՈՒԹԵԱՆՑ ՇՈՒՐՋԸ

ՍԻՐՈ՞Վ ԹԷ ՀԱՇՈՒՈՎ

Սկիւտարեն օրիորդ մը Սիպիլի հարցումին հետեւեալ պատասխանը ղրկած է մեզ.

Մտայի հարցում մը հրապարակ կը նետէք և կը դրէք միանգամայն թէ «արձակուրդի օրերէն օգտուելով կը փափաքիմ առիթ մը ընծայել մեր գրողներուն՝ իրենց պահեստի տաղանդը հրապարակ բերելու:»

Խնդրեմ, Տիկին, չկարծէք թէ այդ տեսակէտէն է որ կու գամ ձեզ պատասխանել, այլ ձեր ըրած հարցման մասին անկեղծ կարծիք մը յայտնելու փափաքս: Ձեր հարցումը կարդացած միջոցիս չեմ դիտեր ինչ տպաւորութեան տակ սկսայ ինքներիս մտածել թէ իրա՞ւ արդեօք սիրը այն զգացումն է որ կրնայ յարատեւ ըլլալ և մանաւանդ զմեզ երջանիկ ընել ամուսնութեան մէջ: Այդ տպաւորութիւնը վայրենական բան մը չէ եղած սակայն ինձի համար. դրեթէ յամառ տարիներ ուսնեցած եմ մտածելու այդ խնդրին վրայ: Սիրոյ զգացման տպաւորութիւնը անուրանալի կերպով ամէն կողմ է. ամէն սիրտերու մէջ իր կայանը ունի. տակաւին ունի՞նան այն յարատեւութիւնը, զոր կը վերագրեն իրեն շատ անդամ: Անկեղծօրէն ըսելով, ես չեմ հաւատար ատոր: Մէկ սէր մը միայն կայ որ կրնայ յարատեւ և յաւերնական ըլլալ՝ այդ ալ դեղարուեստի համար ունեցած սէրերիս է, որ կրնայ գոնէ ազնուացնել, բարձրացնել ու երջանիկ ընել. դեղարուեստը դեղեցիկին և բարձրին խորհուրդն է, որուն կուզենք մինչեւ հասնիլ և ապրանալ, և տակաւին մինչեւ հիմա չենք հասնիլ: Հասնելու համար մեր ունեցած փափաքին մէջն է երջանկութիւնը: Գեղարուեստի համար մեր ունեցած սէրն ալ պիտի դադրիր յարատեւ ըլլալէ, եթէ երբեք կարենայինք օր մը անոր ալ հասնիլ: Քանի որ հասնելու փափաքին մէջ կը դտանիմ սիրոյ երջանկութիւնը. ուրեմն ամուսնութիւնը որ երկու իրար սիրող սիրտերու նուիրագործումն է, նպատակակէտը լրջերու և փափաքներու, քանի որ կրցանք հասնիլ անոր, ուրեմն մեր սէրն ալ կրնայ այլեւս հանդիստ ընել: Ցիրանապլիներուն չափ առաջ չեմ երթար ըսելու թէ ամուսնութիւնը սիրոյ դերեզմանն է, բայց հեռու եմ կարծելէ թէ ամուսնութիւնը սիրոյ վառարանն է: Ամուսնութեան մէջ սէրը կորսնցնելով իր նախկին թափը և վարդ դոյնը, կ'ըլլայ բարեկամութիւն. ընտիր բան արդարև բարեկամութիւնը, սակայն կը մտածեմ թէ արդեօք այդ բարեկամութիւնը կրնա՞յ միշտ մեզի մարսել տալ մեր կերած լուրիան և սև հացը: Կեանքը իր նիւթականի կոչտ կողմերն ալ ունի. առօրեայ պէտքերը իրենց բիրտ իրականութեամբ կը ցցուին մեր առջև. ապրելու է. ժամանակին պահանջմանց համաձայն ապրելու է: Եթէ երբեք սիրով վառուած, առանց հաշուի նկատողութեան առնելու նեղութիւնք ամուսնութեան մէջ, պէտքն ու կարօտութիւնը օր մը օր մը կը բերեն իրենց հետ ցրտութեան հովը ընտանեկան յարկին ներս, և այն ատեն մնաք բարով երջանկութեան երազներ...:

Ուրեմն հաշուով միայն կատարելու է մեր ամուսնութիւնները: Ո՛չ, ո՛չ, այդ ալ կարելի չէ՛ ըսել: Նիւթին պարզուած ամէն մոլորութիւններով յափրացած ըլլալ, ձորութեան մէջ լողալ, սակայն ունենալ մէկը իր զիմաց որ չդիտնայ սրտի բառ մը արտասանել, փափուկ նկատում մը ունենալ ձեզի նկատմամբ, ընտանեկան յարկի ջերմութիւնը պահպանող գործ մը տեսնել: Ինչպէ՞ս կարելի է գտնել հոն՝ կազմուած լուսադոյն ընտանիքի մը յատկանիշը:

Ո՛չ, հոն ալ չէ, հապա ուր է սակայն: — Իմ խոնարհ կարծիքովս երկու ծայրայեղութեանց մէջ. այսինքն սիրոյ և միանդամայն հաշուի վրայ հիմնուած ամուսնութիւններն են որ կը կազմեն ընդհանրապէս լաւագոյն ընտանիքները:

Ուրեմն եթէ կ'ուզենք որ մեր ամուսնները սէր ունենան և քիչ շատ ալ դրամ, ջանանք մենք ալ միւսնոյն բաները ունենալ: Բայց եթէ դրամ ունենալը մեր ձիդերէն վեր է, ջանանք ունենալ արհեստ մը, միջոց մը վերջապէս պէտք եղած ատեն դրամ շահելու: Երբ ամուսնութիւնը կը հնչուի, ընտանիքը կը կազմուի, և զաւակները կը բոլորուին, ինչպէս հայրը նոյնպէս և մայրը պարտական է իր բարոյական և նիւթական միջոցներով ընտանիքին հանգիստը ապահովել:

Վերջին վոյրիեանին կը յիշեմ թէ, Տիկին, ամուսնութեան մասին փորձառութիւն ունեցող մը չեմ. հետեւաբար և անտեղի է «բիրոդի մը՝ այդ մասին կարծիք յայտնելը: Խնդրեմ, ներողութիւն:

Սկիւտար Ա. Ձ.

ԴԱՒԱՌԱՅԻՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Ա Տ Ա Ն Ա

Առաջին նամակս պիտի սկսիմ նորօրինակ պատկի մը պատմութեամբ որ դպրոցական հոյակապ ուսուցչի մը կը յաջողի համոզել մանկամարդ հայ կին մը որ իր երիկէն դեղեցիկ երիտասարդի մը հետ պատկի զինքը: Սպարդայ երջանիկ կեանքի շղջղուն անուրջներով սուլցուն՝ հէք աղջիկը կը յօժարի ընդունիլ «եկեղեցական» մը կողմէ եղած այս հրաւէրը, մանաւանդ որ առջի ամուսինը նիւթական բարւոք կացութիւն մը ունենալէ ալ հեռու էր, և ինքզինքը կը դնէ «երկրորդ՝ երանելի» պատուելիին տրամադրութեան տակ: Գաղտագողի կը կատարուի պատկը, անշուշտ պատուելիին գլուցած և դաւանած ձեւով: Բայց, ինչպէս դիտերն էր գուշակել, դէպքը կիմացուի, և հայ ու բողոքական հասարակութիւնները կը սկսին տրտնջալ: Պատուելին մէկ քանի տարիէ ի վեր 4-5 մէջիսոնոյ պաշտօնի մը համար բողոքականութենէ հրաժարելով հայացած կը ձեւացնէր ինքզինքը. բնականաբար հայերը իրրեւ կղեր չէին ճանչնար զինքը: Բողոքական եղբայրներն ալ կը զայրանան խմանալով որ այդ մարդը բողոքական երէցի տարազով և անունով խաբած էր ամէնները: Հայերը չեն ուզեր միջամտել քանի որ բողոքական պատուելիի անունով եղած է պակը, թէպէ պատուողները հայ են: Բողոքականներն ալ չեն ուզեր միջամտել քանի որ պատուողները հայ են, կ'ըսեն: Ազգ. Պատրիարքարանի և Բողոքականաց Ազգապետին ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս շահատակութեան վրայ: Երկարթը տաք տաք ծեծելու է, եթէ ոչ պատուելին կրնայ սակ եաքը իր ցանցը ձգել այս տեսակ «յամախորդներ» և կամ նոր աղանդ մըն ալ ստեղծագործել... ժամանամուսնութիւն:

—Տեղւոյս ազգ. կրթական վիճակը տարիներու շարքին մէջ բարւոք կացութիւն մը ունենալէ հեռու էր: Այս տարի տարբեր ուղղութիւն մը կը սպասուէր, դժբաղդաբար կուսակցական ոգին խոչընդոտ եղաւ անոր. ինչպէս ամէն օր հաղորդանիւթ կը փոխենք, տարին մէկ անգամ ալ դասատու պէտք է փոխենք եղեր, ինչպէս վաղուց հետէ սովորական դարձած է մեզի համար: Մեր կլխոն՝ եկուոր գասատուներուն անոնցասա է կարծես, շատեր եկան գացին, ուրիշներ ալ պիտի անցնին այս ընթացքով մեր դրացրոցներէն: Ցոյս ունինք սակայն որ նորակոչ հոգաբարձութիւնը կարող ձեռքերու պիտի կրնայ յանձնել կրթական դէկը, որ տարիներու ընթացքին մէջ դժբաղդաբար չունեցաւ իր արժանաւոր վարիչը:

—Այս տարի ահագին մրցում մը կայ հայ և օտար վարժարաններու միջեւ: Ցիսուսեաններուն զիշերօթիկի կը վերածեն վարժարանին, դպրոցական համազգեստով և նուագախումբով: Պապականներ նոյնպէս տարբեր ուղղութեան կը հետեւին, Սէօրեր նոր չէնքեր կ'աւելցնեն ծախսաւալ թափի մը կոյր: Մենք ինչ կրնանք ընել այս մրցումին մէջ, երբ դրամ կը պակսի մեզի ու վարժուած ենք ըսելու. «Զէ՞ մի որ օտարի դպրոց է, անշուշտ աղէկ ըլլալու է, մեզի՞ մնացեր է առանց դործին միջամտելու, դպրոց կառավարելը ասանց տրուած է յիրաւի, տղա քանի տարիէ ի վեր մեր դպրոցն էր բան մը չկրցաւ սորվիլ, բայց հոս գաղղիերէնը ջուրի պէս կը խմի կոր»: Այս վերջին համոզումն է որ զմեզ ամէնին աւելի տխուր տպաւորութիւններով կը համակէ: Բայց փոխանակ դիտել և անցնելու, ջանանք որ կրթական մարմինները բարեկարգ վիճակի վերածեն մեր դպրոցները, որոնցմէ կախում պիտի ունենայ ծնողքներու այս խորթ դպրոցներն անհետացումը:

—Տարսոնի ջաղացքին տակտարեր դրամագլխով ազգայիներ Արգ. վարժարանի հին գերեզմանոցի մէջէն նոր շուկայի մը բացման ծրագիրը յղացած են: Վաճառ. կուսակալը հաւանած է այս առաջարկին ի շահ տեղւոյս հայ հասարակութեան և յօգուտ քաղքին: Ցուսանք թէ ի մօտոյ այս հաստատութեան կրպակներու շարքը բաւականաչափ եկամուտ պիտի կրնայ բերել և ստտարել կրթական անկեալ վիճակին:

—Ատանայի այս տարուան հունձքերը շատ գոհացուցիչ եղան քան նախորդ տարին. գիներու տարապայման բարձրացումը և բերքերու լիառատութիւնը ոչ նուազ նպաստեցին երկրագործներու նիւթական վիճակը բարւոքելու:

—Տեղւոյս կրթական անկեալ վիճակին վրայ գրած պահուս, սիրտս դառնութեամբ կը համակի մտաբերելով Մերսինի և Տարսոնի կրթական նմանօրինակ վիճակը: Առջինը իր մէջ ունենալով հանդերձ կարող անձեր, չէ կրցած իր փոքրիկ մատուռը յանձնել փոքր և գործունեայ քահանայի մը: Ունի քահանայ մը, տգիտութեան կատարեալ մարմնացում: Տարուան մէջ 300 օր սպգեպանական գործերով կը զբաղի, ու մնացեալ օրերը միայն եկեղեցական պաշտօնով, այսինքն դամբանական, մկրտութիւն, մեռել, պսակ, անուան տարեդարձ, պատարագ և Զատկի-Մնունդի այցելութիւն կատարելով: Կրթական գործին գալով, եկեղեցական կացութենէն տարբեր երեւոյթ մը չունի: Տարսոնի վիճակին գալով, նուազ յոռի է մտտակարութիւնը քան Մերսին: Հոն ալ կան «հրաշագործ» քահանաներ և ուսուցիչներ որոնք ժողովուրդին համակրանքը շահած են հակառակ իրենց չհատակութեանց և գեղծումներուն:

Տեղը չէ՞ խնդրել Ազգ. Պատրիարքարանէն որ հոգեւոր կարգ շրջուն քննիչ մը կարգէ, քննել և տեղեկագրելու համար այսպիսի գեղծ կրօնականներու արարքը, գաւառային վիճակներու մէջ:

Ատանա 3 Օգոստ. 98.

ԴԻՏԱԿ

ԲՈՐԹՕ—ՐԻՔՕ

Եւրոպական հանդէսի մը կը հաղորդի հետեւեալ հետաքրքրական տեղեկութիւնները Բորթօ-Ռիքոյի վրայ՝ որ մեծ կարեւորութիւն ստացաւ սպանիօ-ամերիկեան պատերազմին պատճառաւ եւ զոր այսօրուընէ իսկ կարելի է Ամերիկայի մէկ սեփականութիւնը համարել:

Ա.

Անթիլեան կղզիներու այս գոհարը՝ մինչեւ այսօր անծանօթ կղզի մըն էր, հազիւ աշխարհագէտներու ծանօթ, ու նոյն իսկ վաճառականութեան ալ անմերձենալի: Սպանիօ-Ամերիկեան պատերազմի միջոցին, ուր Անթիլեաններու ամէնէն աննշան կղզեակը ընդհանուր հետաքրքրութեան առարկայ կը դառնար, Նորէն Բորթօ Ռիքօ անկարեւոր դերի մը մէջ մնացած էր, ու պիտի մնար ալ, եթէ երբեք ամերիկեան քանի մը մարտանաւերու ու վերջապէս քանի մը ջոկատ ալ զօրքերու բարեկամական(?) այցելութեան վայր մը չի դառնար:

Ինչո՞ւ, պիտի հարցնէք անշուշտ, այսքան անծանօթ մնացած է այդ կղզին: Պատասխանը շատ պարզ է. որովհետև բնաբան մը չ'արտադրեր որ օտար երկիր արտածուի: Մէկդի թողլով Գուապա՝ որուն սիգարները հռչակաւոր են բովանդակ աշխարհի մէջ, Բորթօ Ռիքոյէն շատ աւելի անկարեւոր՝ Անթիլեան կղզիները իրենց վաճառականութեան չնորհիւ այսօր եւրոպական գաղթավայրեր դարձած են: Ճամաիքա իր բոյսը ունի, Մարթինիքը իր խակէնը, ու Գուատասլոպ՝ հմանուն ըմպելիով դիւրաւ կը ճանչցուի այսօր:

Բորթօ-Ռիքօ, ընդհակառակը, առանց ունէ ներքին չնչութեան՝ խաղաղիկ ու անծանօթ մնացածէր Ատլանտեանի մէկ անկիւնը, և անշուշտ իր 800,000 բնակիչները այդ միւնոյն վիճակին մէջ պիտի մնային դեռ դարեր ալ, եթէ կղզիին ռազմագիտական հիանալի դիրքը ամերիկացի հրամանատարներու ուշադրութիւնը անոր վրայ հրաւիրած չ'ըլլար: Բորթօ-Ռիքոյի աշխարհագրական դիրքն է որ իր դժբաղդութեանց, կամ, ինչ որ ալ աւելի պատշաճ է ըսել՝ բարեբաղդութեան պատճառ պիտի ըլլայ. որովհետև, եթէ ապագային Ատլանտեան ու Խաղաղական օվկիանոսները իրարու միացուին, —օրինակի համար Բանամայի լանգքին բացումով,— Անթիլեան ծովը աշխարհի ամէնէն կարեւորը պիտի ըլլայ և Բորթօ-Ռիքոն ալ անոր բանալին. նոր աշխարհի Մինիերկրպանը պարզ խօսքով:

Բորթօ-Ռիքոյի մայրաքաղաքը՝ Սանթուան, առանձին կղզի մը վրայ կառուցուած է, որ հինգ կիլոմէթր երկարութիւն և երկու քիլոմէթր լայնութիւն ունի և բուն կղզիին կցուած է երեք կամուրջներով: Քաղաքը պատնէշներէ շրջապատուած է որոնք ծովու կողմէն անառիկ դիրքի մը մէջ կը գտնուին: Այդ պատնէշները արդէն 1615ին յաղթականօրէն ետ մղած են Հոլանտացիները, և երկու անգամ ալ Անգլիացիները՝ մէկը 1678ին և միւսը 1797ին:

Սան-Թուան՝ բառին բովանդակ նշանակութեամբ սպանիական քաղաք մըն է. մէկ կամ առաւելն երկու յարկով տուներու մէջ կը բնակին հոն. ատոնցմէ բարձր չէնքեր անկարելի է գտնել, և որովհետեւ օդը շատ տաք կ'ընէ այդ կողմերը, վառարան բնաւ չի կայ տուներու մէջ. նոյն իսկ զարդի համար չի գործածուիր: Փողոցները շատ լաւ սալայատակուած են բայց խիստ անմաքուր: Իսկ ջուրի կողմէ շատ կը նեղուին բնակիչները առ հասարակ և անձրեւի ջուր միայն կը գործածեն:

Բոնչէ տէ Լէոնի ընկերներուն սերունդները՝ որոնք Սան-Թուանը հիմնեցին 1511ին, մինչեւ ոսկորներնուն ծուռը Սպանիոյն մնացած են, գրեթէ միւսնոյն բարքերով ու կրօնամոլութեամբ: Եկեղեցիներով լեցուն է քաղաքը և անոնցմէ մէկուն մէջ կը գտնուի Աստուածածնայ արձան մը՝ զոր հաղուեցուցած են քաղքին կրօնամոլ բնակիչները և որուն հագուստը 7500 ֆրանք կ'արժէ այսօր և վրան ալ 100,000 ֆրանքէ աւելի գոհար կը կրէ:

ԱՆԶՆԱՍՊԱՆ ՎԱՐԺԱՊԵՏԻՆ

ԶԱՒԿԸՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մկրտիչ Թէրզեանի այրին ու զաւակները յիշողներ ու անոնց թուառ վիճակին կարեկցողներ Երեւան կուգան հետզհետէ: Մարդասէրներու կողմէ մինչեւ հիմայ Խմբագրութեանս հասցուած նպաստներու գումարն էր 855 դրշ. որոնց ցանկերը յաջորդաբար հրատարակուեցան «Մասիս»ի ու «Արեւելք»ի մէջ: Երէկ 70 դրշ.ի գումար մըն ալ ստացանք Ազգ. Հիւանդանոցի որբանոցի ուսուցիչներէն Գրիգոր Էֆ. Անէմեանի ձեռամբ որ անձնասպան վարժապետին ընկերներէն ըլլալով փափագեր է համեստ ծառայութիւն մըն ալ իմ մատուցանել: Ասասիկ նուիրատուներուն անունները.

Տեարք	
Գրիգոր Անէմեան	10 դրշ.
Միխայէլ Նալբանտեան	5 »
Դանիել Յակոբեան	5 »
Գարեգին Մէրկէրեան	10 »
Պաղտասար Դուկասեան	10 »
Արգար Մանկասարեան	10 »
Աւետիս Պէյլերեան	5 »
Գ. Ա. Մալաթեան	5 »
Միսաք Մատղաշեան	10 »
	70 դրշ.
Գումար նախորդ նպաստներու	855 »
Համագումար	925 դրշ.

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան նախագահ

Ազգային Հիւանդանոցի նորակազմ Հոգաբարձութիւնս խոնարհելով պէտքի եւ արտայայտուած փափաքներու առջեւ, վերջապէս ստանձնած է այդ բազմակարոտ հասատութեան հոգերը որոնք գիտէ արդեն թէ որքան ծանր են ու դժուարին.

Բարի կամեցողութիւնն երբեմ պիտի չպակսի մեզ՝ արդարացնելու համար այն պատուաբեր վստահութիւնը որ կոչեց մեզ այդ բազմաթանձր պաշտօնին. պիտի գիտնանք նաեւ միացնել պաշտօնական բարի կամեցողութեան գործնական եռանդը եւ աշխատութիւնը, ինչ որ հարկ անհրաժեշտ է անտարակոյս լիովին պակելու համար մեր վրայ դրուած յոյսերը:

Սակայն պէտք է ընդունիլ միւս կողմեն թէ՝ կամքը որքան ալ բարի, եռանդը որքան ալ ջերմ եւ արծարծուն՝ վերջի վերջոյ մին կը ջլատի, միւսն ալ կը սառի, երբ նիւթական աջակցութիւնը չլայ հարեւել զանոնք: Այդ աջակցութիւնն է զոր կ'ըսպասենք բարեսիր հասարակութենէն. վրատան են որ պիտի վայելեմ զայն:

Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցը Ազգային միակ ապաստանարանն է դեպ ի ուր կը դիմեն մեր ընկնելու ծերերը, բաղդէն հարուածեալ որբերը, անմի անօգնական հիւանդները, անկեալները. չեմ կրնար ամենուն առջեւ բանալ դուռները. զուրբ պիտի համեմատիմ գթալու կարողութեան հետ, ասով միայն կարելի է օգտակարապէս գթալ: Ձիգ եւ ջանք պիտի չի խնայեմ սակայն հասնելու համար պէտքերուն միտս անեցուն այդ վաղեմի Հասատութեան զոր պիտի գիտնանք պանպանել գրութեան յարկի մը արբութեան մէջ, եւ բարձրացնել այն բարեկարգ ու կանոնաւոր վիճակին որ ընդհանուրին փափաքն է: Բայց կը խնդրեմ այդ ընդհանուրեն որ ինչպես մինչեւ ցարդ կանգուն պահած է զայն իր նուիրեալներովը, այսուհետեւ շարունակէ ուելի եւս առատ նուիրեալներով օգնել, յիշելով միտս թէ պէտքերը անած են շատ ու շատ. այդ կերպով միայն կրնանք գոհացնել թէ՛ իր թէ՛ մեր եւ թէ՛ մեր պատուարժան նախորդներուն ու ամենուն բարձանքը. կոչում կ'ընեմ այդ ընդհանուրին որ վառ պահի միտս իր արտին մէջ սիրոյ, գթոյ զգացումը դեպ ի այդ յարկը որ իրն է, որ ազգին պարծանքն է եւ որ այնքան տարիներ ի վեր Օամ. բարեխնամ կառավարութեան հովանւոյն տակ հասատուն մնալով այնքան բտաւորութիւններ սփռած եւ այնքան արցունքներ սրբած է:

Կը խնդրեմ գաւառներու Դեր. Առաջնորդներեն իրենց ազգու յարդարականներով ժողովրդին յիշեցնել միտս այդ բազմակարոտ հասատութիւնը:

Ազգային մամլոյ յարգելի ներկայացուցիչներեն ալ կը խնդրեմ չի զլանալ մեզ իրենց բարոյական աջակցութիւնը, եւ պղպեղը մատակարարած ատենին՝ աղին վրայ ալ մտածել: Կը խոստանամ միտս պահել նկատողութեան առնել Հասատութեանս օգտին համար ներկայացուած դիտողութիւնները:

Անգամ Հոգաբարձութեան

Գ. ԿԻՒՄԻՒՇԿԻՐՏԱՆ Պ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ
ՏՐԹ. ԽՈՐԱՍԱՆՃԵԱՆ Գ. Խ. ԷՎԼԻՆԵԱՆ
Գ. Մ. ԱԼԵԱՆԱՔԵԱՆ Ց. ՍԲԱՄՊՈՒԼԵԱՆ
Տ. Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ Գ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
ՏՐԹ. ՆԱԶԱՐԵԱՆ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ Մեծ կղզիէն Պատրիարքարան իջնելով, այս օրուան Բաղ. Ժողովի օրակարգին պատասխանելիքը դրաւեցաւ:

—Այսօր, Բաղ. Ժողովի նիստէն առաջ, Պանտրմայի Հայ գիւղի քարհանքի ծանօթ խնդրին համար կազմուած Ցանձնաժողովը պիտի դատարուի Դպրոցական խորհրդարանը:

*Քարհանքի խնդրին առթիւ Պ. Սիփիլէանի ներկայացուցիչը երէկ Ազգ. Պատրիարքարան եր թ ա գ ա ն ա ց ա ւ ա ծ ի ր ա ն ա ն ա ն

խումբները այդ կամուրջին քովէն չրջան մը կը կատարեն կրկին դիծով մը։ Գահիրէի կառավարմանը հոն պէտք է սպասէ Աղեքսանդրիայէն եկող կառավարմանին. բայց այդ օրը սխալմամբ չկեցաւ և ընդհարումը տեղի ունեցաւ։ Կ'ըսուի թէ եօթը մեռեալ կան և 12 վիրաւոր։

ՏԻԳՐԻՍ ՕՐՈՒԱԾ —Տիգրիսի ջուրերը յորդելով թումբերը խզեցին և եզերքները ողողեցին։ Վնասը շատ մեծ է, մանաւանդ Քեւպիսէի (Պաղատ) կողմերը։

ԻՏԱԼԻԱՅԻ ընկերութեան նոր չոգենաւը, Մոնթէնէկրօ, առջի իրիկունը Պոլսոյ Նաւահանգիստը ժամանեց։ Ունի 97 մէթր 80 երկայնութիւն, 11.18 լայնութիւն, 7.65 խորութիւն, 4600 թոնօ տարողութիւն և 1600 ձիու ոյժով մեքենայ մը։ Արագութիւնն է ժամը 13 հանգոյց։ Ներքին կահաւորումը լաւ է։ Մոնթէնէկրօ որ ուղղակի Ճենովայէն կու գար, երէկ Սուլինա, Կալաց ու Իպրաիլ ուղեւորեցաւ։ Ուրիշ չորս չոգենաւեր ալ կը չնուին, Բոմբէյնէ, Մեբղիա, Պոսնէա և Պուլկարիա։

ԿՈՒԱԹԷՄԱԼԱՅԻ, (Կեդրոնական Ամերիկա) կառավարութիւնը Բ. Դրան հաղորդեց թէ Տոն Մանուէլ Էսթէլրատա Ֆապրէրա հանրապետութեան նախագահ կարգուած է։

ԳՈՍՈՎԱՅԻ ՆԱՀԱՆԳԸ.— Սատէտտին փաշա ձեռնհաս իշխանութեան տեղեկագրեց Պէրանէի մէջ ու չրջակաները կատարած քննութիւններուն արդիւնքը։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ համալսարանին ուսուցիչ բրոֆէսօր Բոզպախ որ այժմ Երեւան կը գտնուի, գիտական քննութիւններու համար ուղեւորութիւն մը պիտի կատարէ Երեւանէն սկսելով և Պայազիտի, Վանայ, Մուշի, Բաղէշի, Խարբերդի ու Մալաթիոյ ճամբով։ Կեսարիա պիտի երթայ և անկէց ալ Մարաշի, կամ Իսկէնտէրունի և կամ Էնկիւրիի ճամբով Կ. Պոլիս պիտի գայ։ Յետոյ Տրապիզոն, Սեբաստիա, Պէրութ, Դամասկոս ու Երուսաղէմ պիտի երթայ։

ԲԱՂԷՇԻ կուսակալ վախճանեալ Իզմէր Սապրի պէյի ընտանիքին համար կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ ճամբու ծախքերը տուին ու Կ. Պոլիս բերուին։

ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՆ.—Առևտրական ու հանրօգուտ չինութեանց նախարար Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշա երէկ Մեծ Շուկան գընաց ու նորոգութիւնները աչքէ անցուց։

ԼՈՒԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԴՐՈՇՄԱԹՈՒԼԹԸ.— Հանրային Պարտքի վարչութիւնը, կ'ըսէ Սէրվէրէ, որոշեց ժամ առաջ վերջ մը տալ լրագիրներու դրոշմաթուղթի խնդրին, նկատելով որ տարեկան 5000 ոսկի հասոյթի մը համար արգելութիւն չէ որ լրագիրները բեռի տակ ճնշուին և նկատելով որ օտար երկիրներէ եկած լրագիրներու վրայ կրելի չէ դրոշմաթուղթ փակցնել։ Բայց լրագիրներու դրոշմաթուղթին վերցուելովը հասոյթին մէջ գոյանալիք բացին համար ուրիշ միջոց մը խորհուեցաւ, այն է զանազան պաշտօնագիրներու վրայ դրոշմաթուղթ փակցնել։

—Հանրային Պարտքի կայս. քովիսէր Շէֆիգ պէյ երէկ առտու Մեծ-Եպարքոսին հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ այս մասին։

ԱԻՍՏՐԻՈՅ առևտրական նախարարութեան կողմէ Բրոֆ. Ֆէյման Բրլբի, ծխախոտի և այլ մշակութիւններու մասին գիտական քննութիւններ կատարելու համար Սկլաւիկ, Բրովինթէ, Գավալա, Եկնիէ, Սարը Շապան ու Տրամա պիտի երթայ։

ՍԵՐՊ կառավարութիւնը ծանոյց թէ ժամանակ անցնելով աւրուող ըմպելիները կայնն եթէ Սերպիա ներածուին, թող պիտի չարուի որ իր աւանդ ձգուին վաճառականներու և այլոց վաճառատունները ու մթերանոցները։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴը վաւերացուց այն որոշումը թէ միլիթէլիմիթեան եւ ուրիշ գործերու համար թաղապետական չրջանակներու պարտք ունեցողները եթէ մեռնին և Թէրէքէնին Շէրիի միջոցաւ արձանագրուի, ժառանգորդներու դէմ դատ բացուի և տրուած վճռին համաձայն կարի եղածը գործադրուի։

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ՏՐԻՊՈԼԻՍԷՆ կը հեռագրեն առողջապահական Խորհուրդին թէ տեղւոյն քարանթինայի բժիշկ Մարքէլ էֆ. քանի մը չարագործներու կողմէ սպաննուեր է։

ՊՈՒԼԿԱՐՆԵՐՈՒ Ս. Էկզարքը երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

Պ. ՎԷԼԻՔՈՎ, Պուլկարիոյ առեւտրական ու երկրագործական նախարարը, որ Կ. Պոլիս կը գտնուի, տեսակցեցաւ մաքսային վերատեսուչ Նազիմ փաշայի հետ։

ԼՈՆՏՈՆԻ Քէմպրիճի համալսարանին մէջ գումարելի կենդանաբանական միջազգային համաժողովին օսմ. պատուիրակ կարգուեցաւ զինուորական բարձրագոյն վարժարանին անանձնական ճիւղին կենդանաբանութեան ուսուցիչ հարիւրապետ Իսմայիլ Հագգը պէյ։

ԱՆԳԼԻՈՅ կառավարութիւնը որոշեց Սկիւպլի մէջ հիւպատոսութիւն մը հաստատել և խնդիրը պաշտօնապէս ծանոյց կայս. կառավարութեան։

ՅԻՏՏԷի մէջ պատահած հիւանդները և մեռնողներու թիւ հիւանդութենէ մեռած ըլլալը քննելու համար, առողջապահական Խորհուրդը որոշեց առժամեայ յանձնաժողով մը կազմել և խնդիրը մատոյց Բ. Դրան։

ՍԷԼԱՆԻԿի Սերպ հիւպատոսին համար տեղւոյն միւս հիւպատոսները բողոքած էին թէ Սերպիոյ վաճառականութիւնը Սերպերու ձեռքը անցընելու նպատակաւ դժուարութիւններ կը յարուցանէ ուրիշներու նկատմամբ։ Այս բողոքին վրայ սերպ հիւպատոսը Պէլգրատ կանչուեր է և պաշտօնատեղին վերապատնէն ալ յայտնի չէ։

ՊՈՍՆԱՅԻ ՈՒ ՀԷՐՍԷԳԻ օրթոտոքս ժողովուրդին ներկայացուցիչները, որոնց Կ. Պոլիս գալը ծանուցուեցաւ, յիշատակագիր մը մատուցին Ֆէյզիի Պաշիրաքքարանին, սա պարունակութեամբ։—Ա. Պոսնայի ու Հէրսէգի համար կարգելի եպիսկոպոսները կրօնական ու քաղաքական ժողովներու միջոցաւ ընտրուելով, Ֆէյզիի Պաշիրաքքարանին կողմէ պիտի վաւերացուին։ Բ. Եպիսկոպոսներու թոշակը ոչ թէ կառավարութեան, այլ Օրթոտոքսներուն կողմէ պիտի տրուի։ Գ. Պոսնայի ու Հէրսէգի կրօնականներուն իրաւունք պիտի տրուի կրօնական կարեւոր խնդիրները կրօնական ժողովներու միջոցաւ կարգադրելու։ Դ. Օրթոտոքս կրօնականները կրօնական ժողովներ գումարելու իրաւունք պիտի ունենան, ուղղակի Պաշիրաքքարանի իրաւասութեան ենթարկուելու պայմանաւ։ Ե. Պոսնա Հէրսէգի օրթոտոքս եկեղեցին իբրեւ մէկ մասը ընդհանուր օրթոտոքս եկեղեցիին, Պաշիրաքքարանին պիտի միանայ։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՍ Ատենը երէկ դատեց Մուսթաֆա անուն դռնապանը որ Թէբէ Պաշլի կողմը տան մը նկուղին մէջ Բըլէորաթրա անուն կինը խեղդամահ ըրած էր զայն կողոպտելէ յետոյ։ Մուսթաֆա դատապարտուեցաւ տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան։

ՄԻԽԱԻԼ ՍԱՏՈՎԻՉ անուն Սեւ Լեռնցի մը որ օսմ. հպատակութիւնը ընդունած է, Կայս. Իրատէով ոստիկան-զինուորներու տեղական կարգուեցաւ Բերայի ոստիկանատան մէջ։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ վերատեսչութիւնը հրահանգ ուղղեց ամէն կողմ որ նամակատուներու հասած լրագիրները առանց ուշացնելու տէրերուն բաշխուին և յապաղման տեղի տուող պաշտօնեաները օրինական պատժին ենթարկուին։

ՇԲՈՏՐԱՅԻ պաշտօնաթերթը կ'ըսէ թէ աւելցուած զօրագունդերու և վայտերու համար կարգուած սպաները հրաման ստացան անմիջապէս իրենց նոր պաշտօնատեղիները ուղեւորելու։

ՊԱՂՏԱՏԻ մէջ վերջերս տեղացած անձրեւներուն հետեւանքով ցորենի ու գարիի գիները իջան։

ԽԱՎԻԼ ԽՈՒԼՈՒՅԻ էֆ. Բաղէշի ու Վանայ դատական քննիչը, Վանէն Բաղէշ ուղեւորեր է քննութեան համար։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ տուրքերու տնօրէն Ազիզ էֆ. նոյն պաշտօնով կարսի փոխադրուեցաւ և իրեն յաջորդեց Վանայ տուրքերու նախորդ տնօրէն Հիւսնի էֆ.։

ՊՐՈՒՍԱՅԻՆ կը գրեն թէ չոր խոռակը կը ծախսուի 125-143 ղրշ.ի և մանարանի յատուկ միտքսն ալ 213-218 ղրշ.ի։ Հանրային Պարտքի Պրուսայի ճիւղը երիտասարդ ներկայ տարիի բերքէն մինչև հիմա մէկ միլիոն 400,000 օխա խոռակ ծախած է։

ԹԻՆՊԷՔԻի Ռէյժիի ընկերութիւնը 20 հազար ֆր. ի գնեց նաւամէջ չոգենաւերու ընկերութեան մէկ չոգենաւը, որ Պէյրութ պէտք զրկուի։

ՄԻԼԷԲԻՅԻ վարժարանին այս տարուան չրջանաւարտներէն Բիւսթէմ Ֆէյզի էֆ. Սէլանիկի կուսակալութեան հետեւորդ կարգուեցաւ, Հիւսէյին Ֆէվզի էֆ. Էնկիւրիի և Մէհմէտ Խալիտ էֆ. Գոնեայի։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒՆ.—Դատական նախարարութիւնը, օսմաներէնի ուսուցման մասին թոյլ հրդեպութիւններ պարունակող պաշտօնագիր մը զրկեց Յունաց Պաշիրաքքարանին, քննիչներու պարտականութիւններն ալ սահմանելով։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ նահանգներուն քննիչ Շաքիր փաշա առաջարկեց որ հեռագիրներու սակերը զեղչուին, որպէս զի երկրագործները դիւրութեամբ և չուտով տեղեկութիւն առնեն երկրագործական գործառնութիւններու վրայ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Սելանիկէն երէկ Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանած Կուրմի Ընկերութեան կէրիս չոգենաւին նաւապետը ոստիկանութեան իմաց տուաւ թէ ուղեւորներէ մէկը, Ճանիկցի Վամըգ պէյ անուն երիտասարդ մը, ուսանող Միլիքյէ վարժարանին, անյայտացած է։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւններ կատարելով գոյքերուն մէջէն գտաւ Վամըգ պէյի մէկ նամակը, եղբօրը ուղղուած, որուն մէջ ըսուած էր թէ ծովը նետուելով անձնասպան եղած է։ Իր զբաղդութեան պատճառներուն ու պատճառ եղողներուն համար չուզեր ելոյն գրել ձանրոյթ չպատճառելու համար։ Ուրիշ նամակ մըն ալ գտնուեր է «մանէէթիզմ եղած նչանաւոր Ճանիկցի Վամըգ» ստորագրութեամբ։ Այս նամակին մէջ ալ գրուած էր. «Ո՛վ Մարմարա, որ զբաղդներու անկողին ես։» Այս պարագաներէն հաստատուած է անձնասպանութիւնը։ Վամըգ պէյ 24 տարեկան երիտասարդ մըն էր։

ՀՐԴԵՀ.—Երէկ Պոլսոյ ելէնի Պահճէ թաղին մէջ խլամ պանդուխտներու հիւանդանոցին խոհանոցը այրեցաւ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Առջի գիշերը ժամ 6ին Բերայի մէջ Մանուկեան Գառնիկ էֆ.ի տունը գողեր մտնելու ատեն դրացիները տեսան։ Զարագործները ուզեցին փախչիլ, բայց ոստիկանները վրայ հասնելով ձերբակալեցին զանոնք։

ԽԱՐԲԵՐԱՑՈՒԹԻՒՆ.—Սէրվէրէ կը պատմէ թէ Շէյլի բնակող Բէյլան անուն մարդ մը, որ ինքզինքը իբրեւ պաշտօնեայ ներկայացնելով Բերայի մէջ շահագործութիւններ կ'ընէր, վերջերս չաքարավաճառ Հաճի Սարիմ աղան խաբեր է։ Խոստացեր է ոգելից ըմպելիի արտօնութիւն առնել եւ այդ կերպով Սարիմ աղայի տասնըհինգ ոսկին շորթեր է։ Հիմա Սարիմ աղա դատ պիտի բանայ Բէյշատի դէմ։

ՈՃԻՐ.—Առջի իրիկունը Դալաթիոյ երդեցիկ սրճարաններէ մէկուն մէջ Պաշրի անուն կեսարացի ներկայիս մը դաշոյնով կուրծքէն վիրաւորեց Էլէնի անուն 16 տարեկան աղջիկ մը, որ սրճարանին մէջ սպասուհի էր։ Պահրի ձերբակալուեցաւ։ Էլէնի կեանքը վտանգի մէջ է։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Պէրլինի թերթերէն, 21 օգոստ.

ԱՒՍՏՐԻՈՅ մէջ շրջած այն լուրը թէ Գերմանիա պիտի միջամտէ Աւստրեհունգարական պետական պայմանագրութեան խնդրին մէջ անհիմն է։ Այս մասին Պէրլինէր Թակէպլաթի Վիէննայի թղթակիցը կը գրէ. «Արտաստահմանի մամուլը, գերմանական դեսպանին Իշլը այցելելով Պաուոն Պանֆիի և կոմս Թունի հետ ունեցած տեսակցութիւնները կը նկատէ իբր միջամտութիւն մը Գերմանիոյ կողմէ, ներկայ տագնապին առնչ։

ՍՈՒՏԱՆ.—17 թուականով Աթպարայէն կը հեռագրեն.—«Նեղոս գետը արագ կերպով կը բարձրանայ. ձախ եզերքին վրայ գտնուող հեծելազօրքերու վրանները ջրով ծածկուած են։ Սուտան գացող բոլոր անգլիական զօրագունդերը Աթպարայի մէջ արդէն պատրաստ են։»

ԾԱՇՐԱԳՈՅՆ ՍՐԵՒԵԼՔ.—Հարաւային Զինուսանի մէջ չփոթութիւնները երթալով աւելի չատնալու վրայ են։ Քեանկ-Սի նահանգին մէջ պատահածներու մասին միսիոնարներու 17 յունիս թուականաւ տեղեկագիր մը կ'իմանանք թէ «Գրեթէ 14 օր առաջ բոլոր միսիոնարական հաստատութիւններու վրայ յայտարարութիւններ փակցուած էին այն սպառնալիքներով թէ որոշուած օր մը բոլոր օտարականները պիտի սպաննեն, և միսիոնարներու տուներն ալ պիտի քանդեն։ Ուրիշ յայտարարութեան մը տակ նաև աւելցուած էր որ այս որոշումը միայն Եանգ-Քիսիի համար չէր, այլ Քիուլոն-Շան ընկերութեան անդամները ամբողջ Զինուսանի մէջ տարածուած ըլլալուն, բոլոր օտարականները և միսիոնարները տուները միւնոյն վիճակին պիտի դատապարտուին։»

Անկէ մինչեւ այսօր հակառակ չինական կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուած բոլոր զգուշական միջոցներուն, չփոթութիւնները երթալով ամէնու վրայ են այն տեղուանքը։ Հոնկ-Քոնկէն Թայֆի կը հեռագրուի թէ Հարաւային Զինուսանի մէջ ապատամբներու կոտորածը կը շարունակուի (երէկ հաղորդած էինք այս լուրը կարճ կերպով), և թէ Սիքքանի պալքներուն մէջ օրական բազմաթիւ դիակներ կը տեսնուին։ Երկու հարիւր ապատամբներ որոնք Թայմոնկքոնի վրայ խուժեցին, զօրաւոր Մայի կողմէ ետ մղուեցան 100 մեռեալ և 40 գերիներ ձգելով։

Վիէննայի Թըրէմպէնպէրկ կը հաղորդէ թէ այսօր (24 օգոստ.) սիսուելիք նախարարական Խորհուրդը որ Պուտապէշի մէջ տեղի պիտի ունենայ և որ Աւստրեհունգարիայի պետական պայմանագրութեան խնդրով պիտի զբաղի, շատ օրերու պէտք պիտի ունենայ, վերջնական որոշման մը հասնելու համար, որովհետեւ զանազան նախարարներու մէջ բոլորովին տարբեր կարծիքներ կը տիրեն այս մասին։

ԲԱՐԻԶԷն կը հեռագրուի թէ Խորհրդարանի գումարումները սկսելէն վերջ ծովային նախարարութիւնը առաջարկ մը պիտի ներկայացնէ, որով կը պահանջէ որ Նիւ-Փաուընտլէնտի կղզիները գտնուած Սէն Բիէռ ու Միքելոն նաւահանգիստը պատերազմական նաւահանգիստ մը դարձնելու համար հարկ եղած գումարը քուէարկուի։

ՓԻԼԻՊՊԻՆՆԵՐՈՒ ճակատագիրը հիմա ամենէն աւելի կը զբաղեցնէ դիւանագիտական աշխարհը։ Ուօշինկթընէն հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն. բարձրագոյն զինուորական ու ծովային պաշտօնատարներ կը կարծեն թէ Մանիլայի անձնատուութիւնը կը նշանակէ կըզիներու ամբողջ խումբին անձնատուր ըլլալը։ Խորհրդարանի ծանօթ անդամ մը յայտնած է թէ Մաք-Քինլի Փիլիպպինեներու մասին դեռ վերջնական որոշում մը չէ տուած։ Կը կարծուի որ նախագահը հակառակ ըլլայ Փիլիպպինեց Մ. Նահանգներու կցման։

Ուօշինկթընի մէջ այն համոզումը կայ թէ Մաք Քինլի հաստատութեան բանակցութիւններու յանձնաժողովին հետ համաձայն է, որ այդ ժողովի անդամներուն համար Փիլիպպիններու Մ. Նահանգաց կցումը անհրաժեշտ պայման մը (sine qua non) չպիտի նկատուի։

ՍՊԱՆԻՈՅ ներքին գործոց նախարարութիւնը շրջաբերականներ ուղղած է բոլոր կառավարիչներուն, որոնց մէջ կը յիշուի թէ երկրին ընդհանուր ժողովին ընտրութիւնները պիտի կատարուին սեպտեմբեր 11ին։

ՏՈՆ ԲԱՐԼՈՍ.—Պէրլինէր Թակէպլաթ կը գրէ թէ Տոն Բարլոս տեսնելով որ սպանիական կառավարութիւնը շուտով կրցաւ հաշտութիւն կնքել, ինքն ալ ստիպուած է իր ծրագրի գործադրումը հետաձգել։ Տոն Բարլոս աշունը պիտի անցուցնէ իր կնոջ հետ Լիւցէրնի մէջ և ձմեռն ալ Վենետիկ պիտի երթայ։

ՄԱՏՐԻՏի մէջ հիմա ամէնէն կարեւոր խնդիրը խորհրդարանի գումարումն է։ Կառավարութեան մէկ մասը կ'ուզէ որ գումարուի Խորհրդարանը, իսկ միւս մասը հակառակ է ատոր։ Սպանիական կառավարութիւնը մեծ մտատանջութիւններու մէջ կը գտնուի դեռ։

ՔՈՒԲԱՅի ապստամբները, կը գրէ Պէրլինէր Թակէպլաթ, կը շարունակեն սպանիական զօրագունդները անհանգիստ ընելու և Սպանիացիներուն համակրող Քուպացիներուն ինչքերը աւարի տալու։ Պլանքայի անուղղակի և ազդու բողոքը հաշտութեան կնքումին համար, Մատրիտի մէջ յուզում առաջ կը բերէ։ Քաղաքական շրջանակներու մէջ կը խօսուի թէ Անգլիա դժգոհ մնացած է որ Սպանիա չուզեց իրեն դիմել միջամտութեան համար, և թէ հաշտութեան յանձնաժողովի տեղը Լոնտոն չէ որոշուած։ Այս դժգոհութեան պատճառը կարելի է ենթադրել այն բանը որ Անգլիա բացատրութիւններ ուզած է սպանիական կառավարութենէն, ճիպրալթարի շուրջը չինուող ամրութիւններու մասին։ Սպանիա պատասխանած է թէ իր սեփականութիւններու մէջ ինքը տէրն է, և թէ Անգլիա ալ ճիպրալթարը ամրացուցած ատեն նախապէս Սպանիոյ հաւանութիւնը չէր առած։

ԳԱՀԻՐԷԷՆ Բալէարէէ Բարէսթոպոլէոյէ կը հեռագրուի թէ եգիպտական նախարարական Խորհուրդը 4000 եգիպտական ոսկի քուէարկած է Ապտին պալատի նորոգութեան համար, ուր պիտի ընդունուի Գերմանիոյ կայսրը եթէ եգիպտոս այցելէ։

Բարիզի թերթերէն. 21 Օգոստ.

ՓԻԼԻՊՊԻՆՆԵՐԸ.— Մանիլայի վերջին դէպքերուն վրայ առնուած լուրերը մութ են և հակասական։ Ուօշինկթընի մէջ հիմա կը հերքեն այն լուրը թէ ծովակալ Տիւէյ ու զօրավար Մէրրիմ տեղեկութիւն ունեցած ըլլան Մանիլայի սպանիական կուսակալին գերման նաւով մեկնելուն վրայ և թէ այս մասին անոնց և գերման ծովակալին միջև համաձայնութիւն գոյացած ըլլայ։ Մանիլայի անձնատուութիւնը սպանիական ու ամերիկեան հրամանատարներուն միջև նախապէս գաղտնի կերպով որոշուած ըլլալու լուրն ալ կը հերքուի Մպաթէի արիւնալի ճակատամարտով։

—Թէ՛ Մատրիտ և թէ Ուօշինկթընի մէջ հաստատ բան մը չեն դիտեր Մանիլայի անձնատուութեան պարագաներուն և պայմաններուն վրայ։ Պ. Մաք Քինլի իրատարական ուսուցիչի մը հետ խորհրդակցեր է գնանալու համար թէ Մանիլայի անձնատուութենէն բոլոր Փիլիպինեներուն անձնատուր եղած ըլլալը կը հետեւի թէ ոչ։ Ծովակալ Տիւէյ և զօրավար Մէրրիմ դեռ չեն տեղեկացած թէ Մանիլայի սպանիացի հրամանատարը ինչ եղանակաւ անձնատուր եղած է։

ՀՈՆԿ-ՔՈՆԿէն կը հեռագրեն թէ ամերիկան հիւպատոսը խնդրեց որ Մանիլայի ամերիկեան նաւատորմիղը պատնուի Հոնկ-Քոնկի նաւահանգիստ մտնել նորոգելու։ Խնդիրը մատուցուեցաւ Լոնտոնի դահլիճին։ Սա այժմ Զաֆիրօ ամերիկեան նաւը հրաման ստացաւ 24 ժամի մէջ հեռանալ անգլիական ջուրերէն։

ՍԱՆԹԻԱԿՈՅՆ կը հեռագրուի թէ ամերիկեան ու սպանիական զօրքերը հեռագիր մը կը հեռանան։ 1800 սպանիացի զօրք անցեալ ուրբաթ ճամբայ ելան, ամէնքն ալ հիւանդ։ Բժիշկները ըսին թէ հարիւր թէ երկու երրորդ մասը կրնան Սպանիա հասնիլ։ Մանթանկէ կը հեռագրեն թէ 1600 զինուոր հոն ժամաներ են. մասը ճամբան մեռեր են, երեքը՝ մտնամերձ և 500ը հիւանդ են։ Ամերիկեան բոլոր մարտանաւերը Քի-Ուէսթէն նորֆոլք պիտի երթան, որովհետեւ Քի-Ուէսթի մէջ դեղին տենդ երեւան ելած է, ուր մինչև հիմա տասը զինուոր մեռան։ Նաւային գործողութիւններու կեդրոնը Նորֆոլք փոխադրուած են։ Սպանիական 2,257 զինուոր, 44 կին ու 45 տղայ անցեալ շաբաթ Սանթիակոյէն ճամբայ ելան։

ՀԱՎԱՆԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ երկու սպանիացի սպայ յայտարարեր են որ սպանիացի զինուորները մինչև որ թշնամին չտանան, ո՛չ կղզիէն պիտի ելլեն և ոչ ալ զէնքերնին պիտի ձգեն։

ԲՈՐԹՕ-ՐԻՔՕ.— Բոնսէէն կը հեռագրէն թէ ամէն միջոցներ ձեռք առնուած են սպասուած չփոթութիւնները զսպելու համար։ Սան-Ճուանէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սիալէսի բնիկները ապստամբեր են տեղական կառավարութեան դէմ, բայց սպանիական զինուորները ու ոստիկանները յաղթեր են զսպել։ Ապստամբներէն 38 սպաննուեր են մեծ մասն ալ վիրաւորուեր են։ Դիւղային ժողովուրդներու մէջ յաճախ չփոթութիւններ կը պատահին, թէև Սպանիացիները լաւ կը վարուին անոնց հետ։ Բորթօ-Ռիքոյի մաքսային սակացոյցը հրատարակուեցաւ։ Սպանիացիներու նուազագոյն սակացոյցին կը նմանի։ Մխաստի մաքսը Բուպայի մէջ առնուածին հաւասար է։

ԱԿՈՒՏՆԱԼՏՕ պահանջեց որ Փիլիպպինոյ բնիկներու բաղձանքները ուղղակի ներկայացուին Բարիզի Ծանձնաժողովին։ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարը չուզեց ամերիկեան յանձնաժողովին կցել Փիլիպպինոյի երկու բնիկ, լոկ իբրեւ խորհրդական։

ՍՊԱՆԻՈՅ կառավարութիւնը կ'ուզէ անցլիական պատուիրակներ զրկել Բարիզի յանձնաժողովին որպէս Պ. Լէոն ի Բաթիլոյի հետ պիտի երթան Պ. Մորէթ, Վիլլա Ուրութիա (Կ. Պոլսոյ նախորդ դեսպանը) Մէրրի տէ Վալ և զօրավար Բորէրօ։ Ցանձնաժողովին համար կ'ըսուի թէ սեպտ. 13/25ին պիտի գումարուի։

ՄԱՐԼԻՇՅԻ, ՊԱՆԷՌՕ նորէն փափաք կը յայտնէ Բուպայէն հեռանալ, սպանիական զինուորները մեկնելէն յետոյ։

ՊԻԶՄԱՐԲԻ համար արձան մը կանգնելու նպատակաւ, Համպուրկի մէջ կատարուած հանգանակութիւնը մէկ չաբաթուան մէջ հասաւ 263,932 մարքի։

—Պիզմարքի յիշատակներուն առաջին մասին տպագրութիւնը 200,000 օրինակ պիտի ըլլայ մէկ քանի լեզուներով։ Փորձերը կառավարութեան գրաքննութեանը պիտի ենթարկուին։

ՔՈՆՆՈՅԻ ԴՈՒՔՍԸ.— Սիմոնպարտ կը ծանուցանէ թէ Քոննոյի դուքսը հրաւիրուեր է ներկայ գտնուելու Ֆրանսական ռազմախորձերուն։

ՄԱՐՈՒՔի վեհապետին կողմէ պատգամաւորութիւն մը յառաջիկայ ամսուն Վոնտոն պիտի երթայ։

ԾԵՌԱԳԻՐ

Փիլիպպինեները

ԲԱՐԻԶ, 23 օգստ.—Պ. Մաք Քինլի որոշեց որ Փիլիպպինները Սպանիոյ վերհպատութեան տակ մնան։

—Մ. Նահանգները ապահովութիւն ուզեցին Սպանիայէն որ Լուսոն կղզիներուն մէջ Սպանիոյ ունեցած առևտրական իրաւունքներուն հաւասար իրաւունքներ ունենան եւ Փիլիպպիններէն ոնէ տեղ չտրուի Եւրոպայի մեծ տէրութիւններէն և ոչ մէկին։

Բորիս Բէյոյ կոլոսալը

ԲԱՐԻԶ.—Զօրավար Պրուքս Բորթօ Բիքոյի կուսակալ անուանուեցաւ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Ֆրանսէսկոս զինակցութիւնը

ԲԵՐԼԻՆՈՒՐԿ, 23 օգստ.— Բեգերսպուրկի ֆրանսական գաղթականութիւնը վաղը պիտի ասէ Պ. Ֆէլիքս Ֆոռի այցելութիւնը Ռուսիա։ Ռուս լրագիրներու մեծ մասը յօդուածներ հրատարակելով խանդավառութեամբ կը յիշեն Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին այցելութիւնը, որ խորհրդանշան է երկու ժողովուրդներու միութեան և երաշխաւորութիւնը՝ եւրոպական խաղաղութեան։

Սէ՛ Լէրան Իլիանը

Վիէննա.— Սեւ Լեռան իշխանը այսօր Քարլսպատ ուղեւորեցաւ։

Ռումանիոյ Խոսքը

ՊՈՒԿԲԻԶ. — Ռումանիոյ թագաւորն ու թագուհին Ակաց ժամանեցին։

Լեղոնէրու Խնդիրը

ԲՐԱՍԱ. — Զրոյց կայ թէ Պոհեմիայի սեւ Մորավիայի լեզուներու հրամանագիրները պիտի չնչուին, Խորհրդարանին գումարուէն առաջ, որ սեպտ. 5ին տեղի պիտի ունենայ։ Կը կարծուի թէ Գերմաններու տրուած այս զոհացումը մեծ դէպքերու տեղի չի տայ։

Ցարէնի գինը

ԲԱՐԻԶ.—Ցարէնի գինը հետզհետէ կինկէ նիւ Եորքէն առնուած լուրերու վրայ, ուր հրապարակը գոցուած է 68.25։ Լիվերուլի մէջ 5/7. Մարսիլիայի մէջ՝ 21։ Փոքր Ասիոյ կարծր ցորենը կը փնտռուի 18.75ի։

Փիլիպպինեները

ՄԱՏՐԻՏ.—Պ. Մաք Քինլի ընդուներ է Սպանիոյ դիտողութիւնները Մանիլայի նը-կատմամբ որուն անձնատուութիւնը, Բրութոքոլին ստորագրուելէն յետոյ, ոչ է իրաւունք չի կրնար տալ Մ. Նահանգաց։

Բերա, Հիւսէյին աղա թաղը, Զիա քաչա, պաքալ փողոց, թիւ 6 և հինգ սենեակ պարունակող և պարտէզով քարաչէն տուն մը ծախու ըլլալով, անոնք որ կը փափաքին գնել զայն, կրնան դիմել Բ. Դրան տեղական մամլոյ դիւանին սենեկապետ Եուսուֆ աղայի։ 2—10

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Ֆոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	18
Ամէնէն բարձր գին	»	25	19
Ամէնէն վար գին	»	25	17
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	110	87
Ամէնէն բարձր գին	»	111	--
Ամէնէն վար գին	»	110	87

ԲԱՑՈՒՄ 11 Օգոստոս

Օսմ. Ֆոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ռ. Կ.	25	20
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	111	12
Օսմանիէ		423	—
Ռէժի		291	—
Օսմ. Պանքա		13	—
Բէհտի ժէնէրալ ՕՔՔմ.		9	08
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. Օթ. Շանսէ է Վալէօռ.	Ա. Ո.	3	18
Օսմ. Ապահ. Էնկ.		4	07
Թրամուէյ բաժնեթ.		772	
» ժուլիանս		278	—
» պարտատ.	Ֆր.	505	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	311	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	455	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Ֆոնսոլիտէ ուն օրուան	Օ. Ո.	2	—
» մէկ ամսուան	»	—	—
Ռսմ. երկթ. ուն օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	09
Անգլիական ոսկի	»	110	—
Ռոլ էմբէրիալ	»	90	10
Քրիմլց	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	—
Մէճիտիէ	»	99	—
Բուպայի Ղրթաղրամ	Օ. Ո.	8	60

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	25
» » » չէք	»	110	15
Բարիզ	Ֆր.	22	03 1/2
» » » չէք	»	22	92 1/2
Պերլին անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	10	91

Տ. ԽՍԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ԱՀԶ. — Պատիւ ունիմ ծանուցանել թէ՝ Տօքթ. Ն. Տաղաւարեան Լիֆէնարի առողջապահութեան գործը յառաջիկայ չաբթու կ'սարարի. ուստի բաժանորդագրութիւնէն հաշիւ ունեցողները թող հանին փակել զայն ընդ փոյթ, եթէ չեն ուզեր 20 ղրշ.ի տեղ 25 ղրշ. վճարել իւրաքանչիւր օրինակի համար։
Հրապարակիչ ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ
Էսկի Զապթիէ ճատտէսի, թիւ 61

VIN DE PEPTONE
Շատ անգամ, ծննդաբերութեան մատ եղող դեռատի կիներու երշանկութիւնը վրդովու

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ՝ հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մէջ՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի դումարը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ցնցմանցներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ

ESTABLISHED 1782

Հիմնեալ ի Լոնդոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ցնցումները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ.Պոլսոյ, Գուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1

ԱԶԳ. Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՎԱՅՑՆԵՐՈՒ ԸՆԿ.

Ընկերութիւնս ծախու կը հանէ բաւական թուով ձիեր որոնք ալ չեն յարմարիր իր ծառայութեան։

Գնորդները Ագ.Սէբայի թրամվէյներու մթերանոցի տնօրէնին կրնան դիմել, ձիերը քննելու և սակարկելու համար։

Վաճառումները կանխիկ են։

Կ. Պոլիս 4 10 օգոստոս 98

* * *

Ընկերութեան պէտք եղած 1,620,000 քիլօ գարին և 270,000 քիլօ վարսակին նուազագոյնը որ ծանուցուած էր վերջին 9/21 յուլիս թուականով, առաջիկայ սեպտ. 3 (Ն. Տ.) շաբաթ օրուան յետաձգուած է և տեղի պիտի ունենայ ընկերութեան կեդրոնին մէջ, առաւօտեան ժամ 11ին, ըստ ներքոյագրոյ։

Այդ հայթայթումին պատկանող յանձնարարութեան տետրը հիմակուընէ ընկերութեան գրասենեակներուն մէջ հետաքրքիրներու տրամադրութեան տակ դրուած է։

Այնէն մրցակից, ներկայացած ատեն պէտք է իր ապրանքէն նմոյշ մը ունենայ հետը և սրակը մտած պահուն 20 օսմ. ոսկի աւանդ ձգէ ընկերութեան։

Տնօրէնութիւն

3—5

ԼԱ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆՍԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ԲԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տնօրէնութիւն

Փարիզ, 16, Գուլվան սէ դ'Իթալիէն. 1, 3, իր Լը Բելթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ

1845ի հիմնուած ի Վր

Ապահովագրութիւնները վերջ. 1 Մարտ — 123,000000

1895ի դարձուածքն

Ապահովագրեալներու վճարուած 97,000000
Հասոյթ 196,000000
Նոր ապահովագրութիւնը 661,000000

1896 յունուար 1

Աւանդ եւ անշարժ կալ. յունուրպա 40,00000
Ճաւելեալ դրամագլուխ 124,00000
Արդի ապահովագրութիւնք 1 Մարտ — 141,00000

Տնօրէնների ապահովութիւն

Շահաբաժիններու բաշխմամբ և ապահովագիրներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու

Պայմանագրութեան նոր եղանակ

սկսեալ Առաջին տարուէն լրանալուն պէս

ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին քննակութեան և ուղեւորութեան.

Հինգ տարի հաքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու դրոց գումարքնչանակուած է ապահովագրին մէջ։ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ. Տնօրէնութիւն ի Թոպխանէ

188 Ճ. ՈՒ. ՀԱՒԻԹՕՂ, եւ ԸՆԿ.

Վայրերում ի .. ... խան, Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈՂԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլ, Ֆորդոյտ, Մէքլէրքանէ և Սէ- Ծովի Գիծ- Բանոց ոչնչատաք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Բամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէլպրը	3000	Սասյրիս	2250
Թեանորուս	3000	Թէրա	2250
Ֆարոս	3000	Մֆինրս	2000
Սամանի	3000	Գասբրնի	1500
Մարթոնիա	2500	Կիւլէն	1500

Դիմել առ. Ժ. Վ. ՎԻԹՕՂ և ԸՆԿ.

Ուլիթալ խան

ՀԷՔՄՈՒ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

562 31, Ճէյմս Սգրիք Լիվերբուլ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Նոյնի դիմացը՝ Լիոյն յուլիս, Ֆիլը Զեղուցեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն ոչ մէկ ոնգոն կը լեցնեն. ցաւազրկելը և բոլորովին վերջանալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, գեղեցիկ յեռաբերանի ըստ դրչէի, ծամելու, և ոգոց ուղղանալու երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմբրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աք անեներու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն.

Ց.Գ. Ամերիկ. սով. հաստատուն ձեռնները կիրակի օրերն ալ, (Գրէ- ֆ- ոչ) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (Գրէ- ֆ- էնէրէ) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին

Գաղթականներ կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, ռ- 1 Խրէ-ուլի ֆ-ոց։

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ

ԴԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳԼԽԱՒՈՐ ՏՆՕՐԷՆՔ ՖԻՆԼԷՆԼ

Հէլլէ Խան, Թ- 2—3, Վսլէա- ֆ-ոց, Ղ-լաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատասխանատուութեամբ համաւարար.

ՖԻՆԼԻ ԹԷՈՏՈՐ ՍՊԷՅԱՆՈՒ

ԱԼԱԵՌՈՆՏԷՆ ՊԷՕԹԱՀԵԱ

ԵՐԹ Կառախում Թ. 324 Խառն Առտ.	Թ. 326 Խառն Իրկն.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախում Թ. 323 Խառն Առտ.	Թ. 325 Խառն Իրկն.
ժ. Վ.	ժ. Վ.		ժ. Վ.	ժ. Վ.
1 5	11 40	մկն. Ալեռնտ ժմ.	12 30	11 5
1 25	12 —	ժմ. Բէօթահեա մկն.	12 10	10 45

ԻՒՍԿԻԻՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵՂՈՂ ՇՈՂԵՆԱՒԵՐ

Իսքիսարէն Կոմարլ	Կոմարլէն Իսքիսար
11 — Պէշիք 6 15	— — 7 — Գկ.
11 30 Վոսփ. 6 50 Պէշիկ.	11 30 7 40 Պշկ.
12 15 7 55 Պէշիկ.	12 15 8 20
1 — 8 50	1 — 9 —
1 30 9 35	1 50 9 40
2 — 9 45 Ֆէրպ.	2 25 10 15 Գկ.
2 30 10 10 Պէշիկ.	2 50 Վոսփոր 10 30 Ֆէրպ
3 — 10 35 Գկ.Գպ.	3 5 10 40 Գկ.
3 15 Ֆէրպ. 11 — Գկ.	3 30 11
3 30 11 — Ֆէրպ.	4 — 11 25 Գկ.
4 — 11 20	4 30 Ֆէրպօթ 11 30 Ֆէրպ
4 30 12 —	4 35 11 50
4 45 Ֆէրպ.	5 — 12 15
5 5	5 40 Պէշիկ.
5 35	5 30 Ֆէրպօթ
5 50	6 15 Պշկ.

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսքիսարէն Կոմարլ	Կոմարլէն Իսքիսար
11 15 Պէշիք. 6 20 Ֆէպ.	11 45 7 5 Գշք.
12 — 6 50 Պշիք.	12 20 7 40 Գշք.
12 40 8 Գշիք.	1 — 8 20
1 20 8 45	1 35 9 —
2 — 9 30	2 20 9 40
2 45 9 45 Ֆէրպ.	2 35 Վոսփ 10 15
3 25 10 15	3 5 10 30 Ֆէրպ.
3 15 Ֆէրպօթ 10 35	3 30 10 40
4 5 11 — Ֆէրպ.	4 — Ֆէրպօթ 11 20
4 40 11 10	4 45 11 30 Ֆէրպ.
4 45 Ֆէրպօթ 11 45	5 30 11 45
5 25 12 —	5 30 Ֆէրպօթ 12 15
5 50 Պշկ.	6 15 Պէպէր

ՀԱՐԼԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵՂՈՂ ՇՈՂԵՆԱՒԵՐ

2 — Հարլէմէն Սալանգ բացի Կիր.է)
4 — » » բացի ուր.է
10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
1 30 Կամուրջէն Հարլէմ Սալանգ բացի կիր.է
3 30 » » » բացի Ուր.է
10 10 » » անտի Ճալանգ բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալանգ [կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՍԿԵՒԻՏԱՐ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ՔԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈՂԵՆԱՒՈՒՄ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իսկիւտարէն Գալանգաշ Սիրբէճի
4 45 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
9 45 Իսկիւտարէն Սիրբէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրբէճի
4 — Սիրբէճիէն Իսկիւտար
5 30 Սիրբէճիէն Գալանգաշ Իսկիւտար
10 30 Սիրբէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրբէճիէն Գպկ.Իսկիւտար

Ծան.—Օրը միգապատ եղած ատեն շոգենաւը հրենց գտնուած տեղերը պտտի մնան.

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆունտ	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	26,504,000
Տարեկան հասոյթ	»	58,937,000

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔՍ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիններով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՒՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահէջ—Գաբու, Անանիտիս խան. 20 21 22

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «իրօֆօսֆիթ տը շը է տը սոտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԼԸ (սըրաՀա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԹԻԲԵՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՒԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀՍԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

կը ծախսուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործարանէն նշանը

Գործակատար է Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ

ՇՕՄՊ ՌՈՒՍՍԷ

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՂԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Դ. 11 23 Միտիլլի, Իզմիր, Գիրէսոն, Ազերսանդրիա, ժամը 3ին յետ միջօրէի։
Դշ. 12 24 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ի։
Եշ. 13 25 Տարտանէլ, Այնօրոզ, Մէլոսի, Իզմիր ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Շբ. 15 27 Իւէպոլու. Սամսոն, Օլտու, Գիրասոն, Տրապիզոն եւ Գաճուտ առտուն ժամ 11ին։ 562

ՇՈՂԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՏԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ Ն. ԲԱԳԴԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիոյ և Գենուայի Գլխաւոր կանոնաւոր գծագիր Բանոց

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեայ ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն Նաւուղղէգի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՈԹԼԻՄ ԲՐՕՎԻՆ

575 Թօփխանէ, քարափին վրա

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՂԵՆԱՒՔ

Ընդդէմ Հէլլէ, Կ. Պոլսոյ և Օրէնսայ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	1069	Գոմս	1497	Կոզ	1011	Մալմս	724
Ալէքթօ	3607	Գոնկս	2906	Կրոտնս	1695	Մարէնկս	2273
Ամէրիս	1541	Գորսս	895	Լիրս	775	Մարդէլլս	3709
Արիսսոն	2377	Դիտս	4811	Լիտալկս	1581	Միրատս	3557
Պասանս	1822	Տօմինս	937	Լինտու	3720	Միրս	1037
Պօրտինս	1264	Տուրս	2333	Լոբարդս	3600	Մոնդէպէլլս	1735
Պրանս	1076	Տրարս	1713	Լումպէր	596	Մուրիլլս	2419
Պրիւնս	841	Տինամս	504	Իպանս	2354	Նէրս	1083
Պրֆիպլս	4431	Եպրս	2464	Իտալս	5540	Օհիս	4100
Դէլրս	1671	Էլսորատս	1520	Ձիւնս	1080	Օնեարիս	4036
Դալիրսս	1337	Էշաղս	1481	Քիէս	1053	Օրլանտս	1535
Դամէս	1244	Ֆիտս	954	Քոլբինս	2307	Բալէրմս	1637
Դաղս	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմնս	1700	Բոլս	510
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Ռիալթս	2229
Միսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանոս	2272	Ռինալտս	1663
Հիս	2697	Կալիֆէս	3060	Լիվօրնս	1643	[illegible]	1613
Խլորատս	4235	Կիրանս	1243	Լօրէնցս	3191	Քէրս	1200
						Քոմէս	1789

Մէյթաս չոգենաւը, Նաւապետ Պօյդ, ընդհանուր վաճառքով Հէլլէն հոս հասաւ։

Հինտու չոգենաւը, Նաւապետ Քրօս, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հէլ և ամսոյս 12ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻԶՕ

Թիւ 17—18, Քիւչիւք Մէյլէք խան, Ղալաթիա

CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՂԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ոչ ոչինչ նիւթ ունիմ նէքսին Լիվերբուլ և Աբերիլլ գալու

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ուսիպրիա	7718	Գանինիա	4561
Եղրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Աղլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5547	Թարիֆա	2246
Կալիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիրիա	4557	Թրինիտատ	1899
Պէրբա	2143	Մորոքքո	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շերպուրկ	1614	Լուբանիա	12950
Գալվանիա	4845		

Դիմել առ. ԹՈՄԱՍ Ջ. ՀՈԼԻ գործակատար

Thomas C. Joly

Ալիքսանտրիա խան, Թիւ 401

Ղալաթիա 571

Արտադրատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ (10)

ԷՄԻԼ ՈՒԻՇՊՈՒՌ

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Ս.

ԵՐԿՈՒ ՄԱՐԴԻԶՈՒՀԻՆԵՐԸ

—Թերեւս, պարո՛ն։

—Մարքիզուհի՛, ձեր այդ ծածկամտութիւնը կը վիրաւորէ զիս. միանգամայն պէտք է յայտնեմ թէ այս խօսակցութիւնը կը ձանձրացնէ զիս. միտքերնիդ ինչ որ է զայն ըսէք շուտով։

—Շատ լաւ, ըսեմ, պարո՛ն, ես համոզուած եմ թէ այն դժբաղդ կինը վատութեան մը զոհ եղած է, որուն մէջ դուք ալ մասն ունիք։

Մարքիզին չրթունքը ժպտունեցան և գայրոյթի փայլակ մը չողաց նայուածքին մէջ։ Նէ սակայն զսպեց ինքզինքը։

—Աւասիկ, ըսաւ, քիչ մ'առաջ ըսած ամբաստանութիւնս բացորոշապէս յայտնուած. բայց ինձի այդպէս խօսելու համար պէտք է որ դուք ալ խենթ ըլլաք։ Տարօրինակ ենթադրութիւններ կ'ընէք, դո՛նէ բանի մը վրայ պէտք էիք հիմնել։ Ապացոյց ունի՞ք ձեր այդ աներկիւղաբար արձակած ամբաստանութեան։

—Այո՛, բարոյական ապացոյցներ։

—Աքանչելի՛, գոչեց մարքիզը ծիծաղելով։

—Այդպէս ծաղրելով չէք կրնար ցրել իմ համոզումս, յարից մարքիզուհին. սիրտը չի կրնար երեւոյթներէ խաբուիլ աչքի պէս. և ես կարեկցութեան ու արդարութեան զգացումի մը տպաւորութեան ներքեւ է որ կը խօսիմ ձեզ այս վայրկենիս։

Կը հաւատա՞ք որ ես դիտմամբ վատ գործի մը հեղինակ համարիմ այն անձը, որուն անունը կը կրեմ և զաւակներուս հայրն է։ Այն ատեն ես ալ արհամարհելի արարած մը կ'ըլլայի։ Դուք յուզեալ երիտասարդութիւն մ'ունեցած էք, և ադոր համար չեմ յանդիմաներ զձեզ. ազատ էիք և ուզածներդ ըրիք։ Բայց եթէ ձեր կենաց մէջ օր մը չարութիւն մ'ըրիք, մէկու մը վնաս պատճառեցիք, թէ՛ ձեզի, թէ՛ ինձի և թէ՛ զաւակներնուդ համար հատուցում մը պարտիք ընել։

Այս խօսքերն ըսած ժամանակ մարքիզուհին շատ յուզուած էր. աչքէն աջտուրի կաթիլներ կը հոսէին այտերն ի վար։

—Ես տեսայ, ըսաւ, այն խեղճ կինը որ անհոգի մարմին մ'է հիմա, որ ուրիշ ամէն կանանց պէս իւր մտքի պատրանքներն և ուրախութեան ու երջանկութեան երազներն ունեցած է...։ Մ'ըչափ դեղեցիկ էր արդեօք ժամանակ։ Զայն այսպէս խամրած ու նուաստացած տեսնելով, սիրտս ուռեցաւ կսկիծէս, և ակամայ այդ կանխաժամանակ մահին պատճառներուն վրայ մտածեցի։

—Այնչափ որ, ըսաւ մարքիզն անզգած, ձեր դիւրազգածութիւնն օգնելով ձեր երեւակայութեան, լաւագոյն գտաք բիչ շատ չարաշուք դեր մը խաղցընել տալ ինձ այդ կնոջ կեանքին մէջ։

—Այո՛, պարոն։

—Երեւակայութեան տեսակէտով քաջայանգուղն գործ մ'է, բայց ձեր դիւրազգածութիւնը զուրկ է վեհանձնութենէ ինձ նկատմամբ։

—Մարդիկ կան որոց կարելի չէ դպչիլ, մինչեւ իսկ պաղ կասկածով մը՝ ըսաւ մարքիզուհին դառնութեամբ։

—Հակրցայ, պատասխանեց մարքիզը պաղ կերպով. ես սուրբ չեմ, որոյուած խնդիր է։

—Մտիկ ըրէք, պարո՛ն մարքիզ, ինչ որ պիտի ըսեմ ձեզ, և երբ ըսէք իմ ըսելիքներս, թերեւս աւելի լաւ պիտի հասկնաք իմ սրտայուզութիւնս և կրած ներքին տագնապս։

Եւ մանրամասնաբար պատմեց խենթին հետ հանդիպումը Ռըպէ լի ագարակին մէջ. միայն Ալպէռ Անսելէնի խօսքը չբերաւ դիտմամբ։

Մարքիզը մտիկ ըրաւ առանց դէմքին վրայ սրտայուզութեան որ և է նշան մը ցուցնելու։ Սակայն երբ մետալիոնին խօսքն եղաւ, աչքին կոպերը բաղխելով պահ մ'աքղեցին իւր նայուածքը, և ճակտին խորշոմներն աւելի խորունկցան։

Մարքիզուհին դադրեցաւ խօսելէ։ Սչերն՝ ամուսնին վրայ սեւեռած՝ զայն հարցաքննելու երեւոյթ ունէին։

—Այո՛, ըսաւ, ես ալ ձեր կարծիքէն եմ. այդ ամէնն ալ շատ տարօրինակ են և ձեզի պէս դիւրազգած կընկան մը հետաքրքրութիւնը զրգռելու բնութիւն ունին։ Այդ խենթն անշուշտ զիս ճանչերէ. բայց ե՞րբ, կենաց որ ժամանակին մէջ։ չեմ գիտեր։ Բայց ես զինքը ճանչեմ այդ ուրիշ բան է։

Այդպիսի կին մը բնաւ չեմ յիշեր։ Ենթադրելով թէ տեղ մը հանդիպած ըլլամ իրեն, նմարած չեմ զինքը, և շատ հաւանական է, որ եթէ տեսնեմ զինքը, բնաւ չճանչեմ։ Եթէ, ինչպէս որ կ'ուզէք հաւատալ. իմ երիտասարդական թեթեւութիւններէս մէկուն խառնուած է, իմ գիտնալովս կամ ուզելովս չէ։ Վերջապէս կէտ մը կայ որ պէտք է կատարելապէս քաջալերէ զձեզ, այսինքն թէ, ինչպէս որ ըսեր են ձեզ, այդ կինը քսան տարիէ ի վեր Ռըպէ լի ագարակին մէջ է։

—Զարիքն աւելի մեծ եղած կ'ըլլայ, եթէ գոյութիւն ունի. բայց ես կ'ուզեմ հաւատալ ձեզ, պարո՛ն։ Այս միջոցիս ձեր պարկեշտ մարդու խղճմտանքն իմ խօսքերէս աւելի ազդուապէս պէտք է խօսի ձեզ։

—Կ'ուզէք հաւատալ ինձ, ըսաւ մարքիզը, բայց կ'երկբայիք տակաւին։

Մարքիզուհին լուռ կեցաւ։

—Չէ՞ք պատասխաներ ինձ։

—Է՛հ, ի՞նչ ըսեմ ձեզ։ Երբ միտքս կը հանդարտի խորհելով որ ճշմարիտը կը խօսիք ինձ, սո՛ւտ կը խօսիք պոռամ ձեզ։ Աւելի կ'ընտրեմ լուռ կենալ անընտուղութեան մէջ, և աւելի խոր չթափանցել այս գաղտնիքին մէջ։ Ինչ և այլ ալ ըլլայ, այն դժբաղդ կինը չի կրնար մեծ Սէրպիէներու ագարակին մէջ։

—Ես ալ այնպէս կը մտածեմ, ըսաւ մարքիզը։

—Խորհուրդ մ'ունի՞ք ձեր մտքին մէջ։

—Ձեզի կը թողում որոշել։

—Պէտք է ջանանք բարւոքել անոր վիճակը. խնամել տալ և բժշկել, եթէ տակաւին հնար է։ Ես կը փափաքիմ խնամատան մը մէջ դնել զայն։ Առարկութիւն մ'ունի՞ք այս գաղափարիս դէմ։

—Ես ձեր կամքին հակառակելու սովորութիւն չունիմ. ձեզ միշտ ազատ թողած եմ ձեր բարեգործութեանց ընտրութեան մէջ։

—Ուրեմն այս պարագային մէջ ալ կրնամ ուզածս ընել։

—Բացարձակապէս։

—Լաւ։

Ցետոյ ոտքի վրայ ելնելով.

—Պարո՛ն, կրնաք մեկնիլ, ըսաւ։

Մարքիզն ողջունեց իւր կինը։

—Միշտ յոռի գլուխ և բարի սի՛րտ, ըսաւ մայրելով։

Եւ դուրս ելաւ։

(Շարունակելի)